

Prologus

quocq; nabuchodonosor recessit q; adiut rauerat eū p; dñi. et indurauit ceruicez suā et coꝝvt nō reuerteret ad dñm deū israel. Sed vniuersi principes sacerdotes et p;plus p;uaricati sunt iniq; iuxta vniuersas abominatōes gētiū. et polluerūt domū dñi. quā sc̄ificauerat sibi in hierlm. Vittebat autē dñs deū patriū suoz ad illos p; manū uincioꝝ suorū de nocte cōsurgens et q;ridie cōmouēs eo q; parceret p;lo et habitaculo suo. At illi subsannabāt nūcios tei. et p;uipendebant sermōes eius. illudebat q; prophētis. donec ascenderet furor dñi in p;lm eius. q; esset nulla curatio. Adduxit em̄ super eos gregem chaldeorū. et interfecit iuuenes eoz gladio in domo sanctuarij. Nō est essi misertus adolescētis et virginis et senis nec tēcre piti quidē. sed oes tradidit in manus eiꝝ. vniuersa va sa domus dñi tam maiora q; minora et tlesauros templi et regis et principum trāstulit in babilonē. Incenderunt hostes domum tei. desiruerūtq; hierlm. Uniuersas tresses cōbusserunt et q;cqd p;ciōsum fuerat demoliti sunt. Si quis euaserat gladiū. ductus in babilonem seruiuit regi et filiis eius donec imperaret rex persarꝝ. et plereb; fīmo dñi ex ore hieremie et celebraret fra sabbata sua. Cūctis em̄ dieb; desolatōnis egit sab batū. usq;dū plerent septuginta ani. Anno autē primo ciri regis persarꝝ ad ex plendū fīmonē dñi quē locutus fuerat per os hieremie. suscitauit dñs spūm ciri regis persarꝝ. q; iussit p;dicari in vniuerso regno suo. etiam p; scripturaz dicens. Dec dicit ciris rex persarꝝ. Omnia regna terre dedit mihi dñs deū celi. et ipse precepit mihi vt edificare ei domū in hierusalem que ē in iudea. Quis ēr robis est in omni populo eius. Sit dōminus deū suus cū eo. et ascendat.

Explicit liber Dabreiamin siue Paralipomenon secūdus. Incipit oratio manasses regis iuda cum captus tene retur in babilone.

XXXVII

Domine deū omnipotens patrū nōꝝ abraā ysaac et iacob et seminieoz iusto. q; feci sui celū et terrā cū omni ornate eoz. qui signasti mare verbo precepti tui q; conclusisti abissum et signasti terribili et laudabili nominū tuo. quē offies pauēt et tremūt a vultu virtutis tue. et insustabilis ira sup peccatores cōmicationis tue. immensa vero et inuestigabilis misericordia p;missionis tue. qm̄ tu es dñs altissimus sup oēm terrā longanimis et multū misericors et penitēs sup malitia hominū. Tu autē dñs fīm lōnitatē tuā p;misisti penitentiā remissionis peccatorū. et tu deus iustus nō posuisti penitentiā iustis. abraā ysaac et iacob. his qui tibi nō peccauerūt. qm̄ peccavi sup nūez arene maris. multiplicate sunt iniquitates mee. incurvatus sum multo vinculo ferri. et nō ē respiratio mihi. q; exercitauit iracūdiā tuā et malū coram te feci statuens abominatōes et multiplicās offendit. Et nunc flecto genua cor dis mei. p;cās ad te lōnitatē dñe. Dec caui dñe peccavi. et iniqtatē mea zagnosco. Heto rogans te dñe remitte mihi remitte mihi. ne simul p;das me cū iniquitatib; meis. neq; in eternū reserues mala mihi. q; indignū saluabis me fīm magnā misericordiā tuā. et laudabo te semp omib; dieb; diebus vite mee. qm̄ te laudat omnis virtus celoz. et tibi est gloria in seculozm Amen.

Explicit oratio manasses regis iuda
Incipit prefatio beati Hieronimi p;bsi teri in librū Esdre.

Truū difficilius sit facere qd poscitis. an negare. necdum statū. Nā vob; aliqd impan tibi ātuere sentētie ē. et mag nitude oneris impositi ita ceruices p mit. vt an sub fasce ruenduz sit q; levā dū. Accedūt ad hoc inuidioꝝ studia qui omne qd scribimus replendēdū putat. et erdū h se p;scia ēpugnāte publice la

C. 4. V Cif de deo creatoe/ dirige te gubernatioe ppi: srl: tia pmissio ingressi/ p potisfere pmo agit de gubernatioe. 6. / p potisfere m v p
Esdre et neemias: 2. de gubernatioe p potisfere iudicabo su pruratoibz eximis si sub ill's: si libri machabeoz p. 6. / Cif pmi.
gubernatioe p potisfere m 10. pmi. 1. n. / dea gubernatioe p. e pmi esbre: 2. gubernatioe capitulo c' e 2. esbre: 3. pmi. du' cas' f. Iudic et hys:
p. 1. / Cif pmi si ipam gubernatioe p. agu' de 1. d. / aductioe ppi sub ihu filio ioseph et e pmi esbre: 2. de aductioe structioe p. 8d' m.
3. de recidisatioe muri p neemias due: 2. e neemias

cerat q occulte legit. instantu ut clama re cōpeilat et dicere. Dñe libera aiaz me am a labiſ ſiniqz et a lingua tolosa. Ter cius annus e q sp scribitis atqz reſcribi tia ut eldred libru et heſter roſ de hebreo traſferā. qſi no habeat greca et latina volumina. aut quicquid illud e quod a nobis vertit. no ſtacim ab omibz pſpus endū ſit. Fruſtra aut ut ait qdā niti. ne qz aliud fatigādo niſi odiū q̄rere. extre me dementie eſt. Itaqz oblectro roſ mi dommō et rogatiāne chariſſimi. ut pri uata lectione p̄tēti. libros no efferatis in publicū. nec fastidiosis cibis ingera tis. vice tisqz eoz ſupciliū q iudicare tñ de alijz. et ipi facere nihil noueſt. Si q aut fratz ſunt qbi nra no displicet. his tribuatis exēplar. a monētes ut hebreanoia quoꝝ grādis in hoc volumine co pia e. diſtincte et p interualla traſcribat. Nihil em pderit emēdasse librum niſi emendatio librariorū diligētia pſerueret. Nec quicqz moueat q vnuſ a nobis lib ber editus e. nec apocriptoz tertij et qrti libri ſomnijs delectet. qz et apud he breos esbre neemieg ſimones in vnu ſolumē coartant. et q no hñtut apud illos ne de vigintiqz tuor ſenibz ſunt pcul abiſcienda. Si qz ait septuagitarob op poſuerit interptes. qz exēplaria varie tas ipa lacerata et euerſa temoſtrat nec pōt vtiqz vpx aſſeri qd diuersum e. mit tite eū ad euangelia in quibz multa po nuntur quasi de veteri et eſtō q apud ſe ptiuginta interptes no hñtut. relud il lud. qm̄ naſare vocabit. et egypto ro cavī ſiliū meū. et videbūt in quē cōpun xerūt. multaqz alia q latiori op̄i reſerua mus. et q̄tite ab eo vbi ſcripta ſunt. Cū qz pſerre no potuerit. roſ legit de hiſ exēplaribz q nup a nobis edita maledi coꝝ q̄tide linguis cōſodiuitur. Sed vt ad h̄pediu ſeniaz. certe qd illatur ſum eq̄ſimū e. Edidi aliqd qd no h̄t in gre co. aut aliter h̄t qz a me vñſum e. quid interptē laniat. Interrogent hebre os et p̄pis autoribz traſlationi mee vlar roḡt vel derogēt fidē. Porro aliud eſt

si clauſis qſiod dicit oculis mihi volūt maledicere et non imitantur grecorum ſtudiū et beniuolentiā. qui poſt ſep tua ginta traſlatores iam xp̄i euāgelio co rufcāt iudeos et hebionitas legis vere riſ interpreſ. aquila videlz et ſimma chū et theodotionē. et curioſe legūt. et p origenis laſvē in hexaplois eccleſijs te dicarūt. Quātomagis latini grati eſſe Regret deberet. q exulante cerneret greciā a ſe plogo aliqd mutuari. Primum eſt magnop̄ pſouſtū e et infinite difficultatis. exē plaria poſſe h̄tē oia. deinde etiā q habu erint. et hebrei ſermōis ignari ſunt. ma gis errabāt. ignorātes qz e multo veri us dixerit. Quid etiam ſapienſiſſimo cuiā nup apud grecos accidit ut inter dū ſcripture ſenſum relinqns vniuſcu iuſlibet interptis ſeq̄retur erroreſ. nos aut q hebreē lingue ſaltem puam habe muſ ſcientiaz. et latinus nobis ut cūq ſermo no deeft. et de alijz magis poſſu muſ iudicare. et ea q ipi intelligimus in nra lingua. p̄mire. Itaqz licet hidra ſi bilet. victorqz ſinon incēdia iactet. nū qz meū iuuāte xp̄o ſilebit eloquū etiā precifa lingua balbutiet. Legant qui ro lunt. qui nolit abiſciat. Euentilet apices. l̄as calūnientur. Magis v̄a cha ritate. puocabor ad ſtudium. qz illoꝝ de tractione et odio deterrelv.

Explicit prefatio. Incipit liber
Eſdre primus. Capitulū I

In anno p̄t
mo ciri reḡ pſax ut cō
pleret verbū dñi ex ore
hieremie. ſuſcitauit do
min' ſpm̄ ciri reḡ pſai
rū. et traduxit voce i oī reḡ ſuo etiā pſci
pturā dicēs. Hec dicit cir' rex pſax. oī
reḡ ſre dedit mihi dñs deus cel. et ipſe
pcepit mihi ut edificare ei domū in hie
rusalē q ē in iudea. Quis ē in robo de
vñuerso p̄plo eius. Sit dñs illius cū
eo. Ascendat in hierlm que eſt in iudea